

Ut cum omnibus amens, terroribus, erroribus suis vincatur hic mundus. Verba sunt S. Augustini lib. de Correctione, & Gratia, cap. 11. & 12.

Hanc Gratiam Deo cum humilitate, & fervore postulemus: Penitentiam agamus pro peccatis, quæ propria committimus voluntate, sicut egi Adamus pro delicto suo, quo fe ipsum, posteritque suos omnes miseris fecerat. Venite, adoremus, & preciamur, plebem ante Dominum, qui fecit nos: quia ipse est Dominus Deus noster: & non populus pascua ejus, & oves manus ejus. Adoremus Creatorem nostrum, & ante ipsum preciamur: Non enim fecit, & deseruit: non enim curavit facere, & non curat custodire. Ploremus ante Dominum, qui nos fecit: quia non ploravimus, quando nos fecit, & tamen fecit. Non enim homo, qui non erat, promeruit, ut ellet. Qui ergo fecit, antequam rogaretur, non deseruit, cum rogatur. Uti que exaudit, & que fecit: utique non potest non curare, & que fecit: inquit S. Aug. ser. 26. alias de Verbis Apostoli 11.) Ipsa prima peccati origo, & sanguine convertemus in Penitentiam fierificum. Quamquam enim iusta vindicta fuit peccati, quæ corpus hominis imbecillum factum sit, & morti destinatum. Plus tamen elementis Domini quam Levitatis offendit. Ita enim nobis suadetur a corporis voluptatibus ad æternam essentiam veritatis amore nostrum oportere converteri. Et cõservata pulchritudo, cum benignitate gratia concordamus, ut quoniam bonorum inferiorum inordinati decepti sumus, in amaritudine panarum erudiamur. Nam ita etiam nostra suspensio divina Providentia moderata est, ut in hoc corpore tam corruptibile ad justitiam tendere liceret, & desposita omni superbia uni Deo vero colatum subdere, nihil de se ipse fuisse, illi uni se regendum, teudandum committere. Ita ipse dicit, homo bona voluntatis molestias hujus vite in usum fortitudinis vertit. Verba sunt S. Aug. lib. de vera Religione c. 15.

Primi peccati pena eadumur.

§. LI. Deus omnium Conferator, ac Restor est. Providentia illius vindicatur.

I. Deum in Creatorem, atque effectorem omnium esse, ut perfectio, absoluteque opere suo manum omnipotentem non subtrahat, fides Christiana docet: quia nisi conditis rebus preberetur, ejus Providentia adesse, atque eadem vi, quæ ab initio constituta sunt, illas conservaret, statim ad nihilum redirent, quemadmodum Pl. 103. scriptum est. *Advertente autem te faciem, turbabuntur: auferet spiritum eorum, & desicient, & in pulverem suum revertentur.* Et Sap. 11. *Quomodo autem posset aliquid permanere, nisi tu voluisses: et quod a te vocatum non esset, conservaretur?* Hinc Scriptura sacra jugi Dei operationi omnia tribuit. Quare ab Apostolo dicitur eum Athenienses Deum annuntiares, quos ignorabant, Actuum 17. *Itic celi, & terra cum sit Dominus, non in mansuetis templi habitant, nec manibus humanis colitur indigens aliquo, cum ipse det omnibus vitam, & inspirationem, & omnia; fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terræ: definitis statuta tempora, & terminos habitacionis eorum, quæreret Deus, si forte atrederent eum, aut inveniant, quævis non sit longe ab unoquoque nostrum. In ipso enim vivimus, & movemur, & sumus.* Et ad Heb. 1. *Portans omnia verbo virtutis sue.* Item ad Coloss. 1. *Omnia per ipsum, & in ipso creata sunt: & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant.* Quod Christus ipse in Evangelio dicitur verbis docet, Matth. 6. *Ne solliciti sitis anima vestra, quid manducetis, neque corpori vestro, quid indueamini... Repetit volutaria cali, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea, & Pater vester calescit pascis illa. Nonne vos magis plures estis illis?... Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque necunt. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperitus est sicut unus ex istis: Si autem fructum agri, quod hec est, & cras in elibanum mittitur, Deus secutus, quomodo magis vos, modica fidei? Nolite ergo solliciti esse, dicentes, quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc enim omnia Genesim inquirent. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Quapropter Deum generali providentia res omnes se condidit, ac præcipue homines, & inter illos maxime fideles conservare, fovete, ac regere, & Matth. 10. *Nonne duo passeres videtur? & unus ex illis non cadit super terram sine Patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. Verum ergo, quod dixit Deus, Germinat terra herbas viventes, & facientem semen, & lignum peniferum faciens fructum juxta genus suum, & ferax in semetipso fidei super terram, non desinit operari: & ad finem usque sæculi operabitur. Unde Christus videtissimam illam Dei de rebus omnibus se condidit curam David misere inculcat: *Omnia, inquit, a te expectant, ut des illis escam in tempore. Dant te illis, coligunt... Oculi omnium in te sperant, Domine, & tu das illis escam in tempore opportuno.* Et alibi: *Qui operis ca-***

Plal. 94.

Primi peccati pena eadumur.

Job 3. Plal. 144. Plal. 146. Plal. 99.

lum nubibus, & parat terra plurimum: qui producit in montibus senum, & herbas montibus hominum. Qui das iumentis escam ipsorum, & pullis corvorum invocacionibus eum. Et rursus: *Scitote, quoniam Dominus ipse est Deus: ipse fecit nos, & non ipsi nos: populus ejus, & oves pascua ejus.* Quæ omnia evidenter ostendunt, nos non nosci, vivere, alii, sur operari causa, aut nostris tantum viribus, seu providentia, sed Deo dante, vivificante, conservante, providente, regente.

Id confirmat S. Aug. lib. 4. de Genesi ad Litteram c. 12. *Deus res omnes conservat, & movet.* Creatoris, inquit, potentia, & omnipotentia, atque omnipotentia virtus, causa subsistenti est omni creatura: *quæ virtus ab eis, quæ creata sunt, regendis, si aliquando cessaret, simul & illorum cessaret species, omnesque motus concideret.* Neque enim sicut structor aedium, cum fabricaverit, abscedit, atque illo cessante, atque abscedente stat opus ejus; ita mundus, vel ista oculi stare poterit, seu Deus regimem sui subtraheret. *Proinde & quod Dominus ait, Pa. ter meus videlicet modo operatur, continuationem quandam operis ejus, quo universam creaturam continet, atque administrat, ostendit.* Et quod scriptum est de Sapientia c. 2. *Pertingit a fine usque ad finem fortiter, & disponit Sap. 4.*

Deus res omnes conservat, & movet.

Act. 17. 28.

Idem confirmat S. Joannes Damascenus lib. 2. Orthodoxæ Fidei c. 29. *Providentia, inquit, est rerum procuratio, quæ Deus fungitur. Providentia est voluntas Dei, per quam res omnes apte, congruè gubernantur.* Quod si providentia nihil aliud est quam Dei voluntas, omnia procul dubio, quæ providentia sunt, recta ratione, pulcherrimeque, ac divinis fieri necesse est, atque ita denique, ut meliore modo existere profus nequeant. Eundem etiam, & rerum procuratorem, & administratorem esse oportet. Neque enim convenit alterum, esse rerum architectum, alterum, qui his consulat, atque prospiciat. Sic quippe in imbecillitate uterque omnino veraretur: ille nimirum efficiendi, hic procurandi. Quocirca Deus est, qui procurat, & qui procurat. Atque, & procurat, & conservat, & procurat ipsius potentia, nihil aliud est quam ipsa voluntas, & omnia enim, quæquæque voluit, Dominus fecit, nec voluntati ejus, qui resistit, nullus est. *Fieri omnia voluit, & facta sunt.* Vult mundum consistere, atque conservari, & consistit... *Solus Deus natura bonus, ac sapiens est: Quatenus igitur bonus, providet (neque enim bonus est, qui non providet. Nam & homines, & bruta ipsa naturali quadam instinctu prospiciunt: & vituperat, qui non prospiciunt) quatenus autem sapiens est, quæ sunt, optime procurat.* Ac proinde nobis faciendum est, ut hæc atrepto animo considerantes, omnia providentia opera suscipiamus, omnia laudemus, omnia citra ullam censuram comprehendamus: quamlibet ea plerique insignia videmur, quod videlicet, nec Dei providentia cognosci, comprehendique possit, & nostre cogitationis, & actionis, & futura ipsi soli nota, atque comperta sit.

Non solum autem Deus universa, quæ sunt, Providentia sua tuetur, atque administrat, inquit Conc. Tridentini Catechismus, *Verum etiam, quæ moventur, & agunt aliquid, in anima virtute ad motum, atque actionem ita impellit, ut quævis secundarium casuum efficiendum non impediat, præveniat tamen, cum ejus occul-tissima vis ad singula pertinet, & quemadmodum Sapienter est tellatus, Attingat a fine usque ad finem fortiter, & disponat omnia suaviter.*

Quæ Catechismi doctrina S. Aug. consonat lib. de Gratia & libero arbitrio c. 20. *Scriptura divina, inquit, si diligenter inspicitur, ostendit non solum bonas hominum voluntates, quas ipse facit esse malas, & a se factas bonas in actus bonos, & in æternam dirigit vitam, verum etiam illas, quæ conservant sæculi creaturam, ita esse in Dei potestate, ut eas, quo voluerit, quando voluerit, faciat inclinari, vel ad beneficia quibusdam prestanda, vel ad panas quibusdam ingerendas, sicut ipsi iudicat; oculatissimo quidem iudice, sed sine ulla dubitatione iustissimo.* Et c. 21. *Agit enim Omnipotens in cordibus hominum etiam motum voluntatis eorum, ut per eos agat, quod per eos agere ipse voluerit, qui omnino iniuste aliquid velle non novit. Voluntates quas bonas fecit, ad actus bonos Deus movet, qui omnis boni principium, & finis est: voluntates autem, quæ suis sponte ab illo deficient proprio vitio factæ sunt malæ, non movet, nec impellit ad scelus, sed ad beneficia, vel supplicia irroganda summi iudicis requiritate.*

§. LII. Providentia Divina argumenta.

II. Divinam in res omnes Providentiam demonstrant primo cœlestium orbium, ac siderum in conficiendis motibus varietas admirabiliter æqualiter duræ, & annua solis conversiones, dierum, ac noctium, & anniverforiorum tem-pellatam constantes vicissitudines. Secundo rerum contrarium, & multibilibum in mutis conditione conservatio. Tertio stirpium, & animalium rata, & perpetua propagatio. Quarto, brutorum animalium instinctus, solertia, & industria in vita tuenda, in procurando pabulo, in quærendis, aut fabricandis latibulis, ac nidis, in evitandis periculis, in perseguendis, & capiendis aliis. Quinto, vita, & gesta sanctorum hominum, præsertim Martyrum. Sexto, varia vitæ communis exempla, & experientia quotidianorum eventuum. Nam multa, quæ temere primum, ac fortuito facta videntur, tam oportune ad aliarum rerum occasionem incidunt, quæ maxime capiebamus, vel quæ publice, aut privatim commode sunt; ut non casualitidit, cum evenierit: sed superiore aliqua Ratione moderate ordinatim dispositæ videntur. De his argumentis legi possunt Theod. Oratationibus decem de Provid. Nempe Christianus Philof. Lib. de Natura hominis. S. Jean. Chryf. in Lib. de Provid. S. Anb. Lib. 5. & 6. Hexameron, Sals-vianus, in Lib. de Gubernatione Dei, & Lud. Cranienfis eruditus, pifque Catechif.

Non summa tantum, & præstantissima divina Providentia curat, sed etiam infima quæque, & abjecta, non solum universam, sed singulatum, quævis peculiarem illam curam, paternamque benevolentiam, quam exhibet homini, brutis non exhorat, live, *Exanimem irrationabilium, quam rationabilium providentiam non habere; ut loquitur S. Hieronymus in cap. 1. Habacuc.* Homo enim præcipuus Divini ingenii cura.

§. LIII. Mala divina Providentia non repugnant, neque ipsa peccata.

III. Divinæ vero Providentiæ non repugnant, quæ in mundo conspiciuntur mala. Nam quod spectat ea, quæ nature, vel pœnæ mala dicuntur, qualis sunt quotidianæ vitæ luxus incommoda, & quæ corporalis cladem, ac perniciem afferunt, aut ad peccatos puniendos ordiantur, ea magis utilitates habent, & divinam Providentiam mirum in modum commendant. Ut enim præclare scribit S. Paulin. Epistol. 38. *Omnia Dei facta pulcherrima sunt: & non est malum, quod bonum habet. Antequam, qui custodia per mundum nostris usibus preparavit, & nostris utilitatibus egit: & isti ipsi universitari ipsi condidit, ut alia ad servendum, alia ad exercendum, alia ad dominandum crearentur. Itaque corporis, animalibusque naturis homines ratione dominantur. Sed non ipsa præstanti nostra licentia revoluntur, ut illorum exercerec aut spiritibus dæmoniorum, aut dissolutioribus negotiorum, aut ipsorum sêpe elementorum malis, videlicet ut exagitati, curis prederant, & metis Divinitatibus accuarum.*

Ipsi vero peccata Deus non efficit quidem, sed permittit, ut ex eis bona eliciat, felicit vel electorum suorum, qui in illa quandoque prolabantur, humilitatem majorem, penitentiam ferventem, cætiorem vigilantiam, fæquæ misericordiam in illos commendationem, vel iustitiæ suæ manifestationem in reprobis, vel alias, quæ novit, utilitates. Quia disbolo nequit? Et de illius nequitia quanta bona fecit Deus? Non fortuitum pro salute nostra sanguis Redemptoris, nisi per nequitiam desererit. *Malus enim iudicavit Deus, de malis benefecere, quam mala nulla esse permittere.* Ex Adami peccato Filii sui incarnationem elicitur. Mignus enim de celo descendit Medicus, qui ammalis gnus in terris jacobit ægrotus. Tolle morbos, tolle vultures, & nulla est causa medicinæ. Nulla causa fuit veniendi Christo Domino, nisi peccatores salvos facere.

Non vult, inquit, vocare iustos, sed peccatores. Venit Filius hominis querere, & salvum facere, quod perierat. Perierat homo, venit Deus homo, & inventus est homo. Si homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus in lux nature honore mansisset, nec diaboli fraude decipus a lege fuit postea pro concupiscentiam devitisset, Creator mundi creatura non fieret. Ex Angelorum mariorum ruina, hominum exaltatio in eorum locis ordinantur. Deo provisit inquit, ut S. Aug. explicat Enchiridi c. p. 29. Placuit inquit, universitatis Creatori atque Moderatori Deo, quoniam non tota multitudine Angelorum Deum deserendo perierat, ea quæ perierat in perpetua perditione remaneret: quæ autem cum Deo illa deserente persisteret, de sua certissime cognita semper futura felicitate gauderet alia vero creatura rationalis, quæ in hominibus erat, quoniam peccatis implicata, & originalibus & propriis vitiis perierat, ex ejus parte reparato, quod Angelica Societati ruina illa diabolicâ mimerat, suppleretur. Hæc enim Sancti promissionem, quod erant æquales Angelis Dei. Quemadmodum ergo in extendendo interpositiones silentiis Nat. Alex. Theol. Tom I.

certis, moderatiffique intervallis, quævis vocem privationes sint, bene tamen ordinantur ab iis, qui cantare sciunt, & suavitati cantus aliquid conferunt: & umbra in picturis eminentiora quæque distinguunt: ac non specie, sed ordine placent: Sic in rerum universitate mala bonis permixta, a Deoque ordinata, ipsius mundi pulchritudinem, summamque Dei Sapientiam, & Providentiam commendant. Neque enim Deus omnipotens, cum summo bonas sit, ullo modo fuerit mali aliquid esse in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens, & bonus, ut bene faceret, & de malo (inquit S. Augustinus Enchiridi c. 11.)

Non ideo igitur, quia videntur perverse res humanas, videntur nobis non esse gubernationem rerum humanarum. Omnes enim homines in locis suis ordinantur. Sed unicuique videtur, quia ordinem non habent. Tu tantum vides, quid velis esse: nam quomodo volueris esse, novit Artifex, ubi te ponat. Pictorem attende. Ponnitur ante illum varii colores, & novit ubi ponat quemque colorem. Certe peccator niger color esse, vult: ideo nescit ordo Artificis, ubi eum ponat? Quæ t ad ordinat de nigro colore, quanta ornamenta facit pictor? Tu vides, quid velis esse: non cures, ubi te ordinet qui non novit errare, scit, ubi te ponat. Sic enim per leges istas mundi videmus hoc fieri. Efrac-tor esse voluit nescio quis: novit lex iudicis ubi illum ponat, ordinat illum optime. Ille quidem male vitæ, sed non male ordinavit. Ex effractore erit metallicus: De opere metallici quanta opere construantur? Illius pictore damnati, ornamenta sunt civitatis. Sic ergo Deus novit, ubi te ponat. Noli putare, quia turbas confusionem Dei, si perverfus esse volueris. Qui creare te novit, ordinare te non novit? Bonum est tibi, ut illic coneris, ut bono loco ponaris. Quid didicim esse de Juda ab Apostolo? *Abiit in locum suum.* Operante utique divina Providentia, quæ per malam voluntatem malus esse voluit, non autem Deus malum ordinando fecit. Sed quia ipse malus peccator esse voluit, fecit quod voluit, sed passus est, quod noluit. In eo, quod fecit, quod voluit, peccatum ejus deprehenditur: in eo, quod passus est, quod noluit, ordo Dei laudatur. Ita S. Aug. Sermon. 125. alias 15. ex editis a P. Sirmundo.

Id est, ad metalla ad-matatus, vel ad secunda marmora.

Act. 11.

§. LIV. Divina Providentia non repugnant prosperitates impiorum, & adversa res iustorum.

IV. Nec etiam pugnat cum divina Providentiæ, quod & bonis male, & malis bene sæpius eveniat: Quare percussus David ait: *Mei autem pœnæ moti sunt pedes: pœnæ esset sunt gressus mei. Quia zelus super iniquos, pœnæ peccatorum videntes, &c.* Nam rationes suas habet divina Providentia, gravissimas quidem, æquillimas, ac penitus adorandas, ob quas viros bonos, ac sanctos plerumque rebus adversis jactari patitur: vel ut eorum variis exercitiacibus, ac probata virtute, illustrior existat, et in Job, Tobias, aliorumque consigit, vel ut infensum aliquod commodum inde oritur: quemadmodum negarium Judæorum facinus ideo permisit, ut ex eo Christi mors, & totius humani generis salus, ac vite sequeretur: vel ut privatum illic impiis, qui alyerfa tolerant, fatalitris sit periculo. Sic enim Apostolum, ne tot bonorum successibus imperioferet, a stimulo carnis, Angelo Satanæ vetarus est. Denique variis calamitatibus boni iustitiam, ut peccatorum misculis quotidianis eliant, ut a mundi, qui adeo, smarus est, presentifique vitæ amore abstrahi, & ad æternam patriam ferventius suscipiant, ut momentaneum hoc, & leve tribulationis æternam glorie pondus in eis operetur. Improbiorum autem pœnæ eia, quæ felicitas existimatur. Prosperis rebus sperantibus magis, Deum obli-ti, in peccatis obdurescunt, propter quæ supplicis æternæ destinatur. *Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.*... *Quia in diem perditionis servatur malus, & ad diem furoris adducetur. Congregat eos Deus quasi gregem ad victimam, & sanctificat eos in die occisionis.* Tandem: *Oculi Domini super timentes eum, ut eruat a morte animas eorum, & alat eos in fume...* *Oculi Domini super iustos, & aures ejus in precos eorum: vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum...* *Quoniam Dominus animas iudicium, & non derelinquet Sanctos suos: in æternum conservabuntur: injusti punientur, & semen impiorum peribit. Iusti autem hereditabunt terram, & inhabitabunt in sæculum sæculi super eam...* *Dominus autem non derelinquet eum in manibus ejus, nec amovabit cum iusticabitur illi. Expecta Dominum, & custodi facies ejus: & exaltabit te, ut hereditas capias terram: cuius perierit peccatores vidibis. Vidi impium superexaltatum, & elevatum sicut cedros Libani. Et transiit, & ecce non erat; & quæsvi eum, & non est inventus locus ejus...* *Saulus autem iustorum a Domino: & Protector eorum in tempore tribulationis. Et adjuvabit eos Dominus, & liberabit eos: & eruet eos a peccatoribus, & salvabit eos, quia speraverunt in eo.*

Psal. 79.

Tutorum ad veritas & tribulatio Dei beneficium iustorum supplicium.

Job. 32. Jerem. 12.

Psal. 33.

Psal. 36.

Argumentum illud præclat tractat S. Aug. Libro I. B 2. D 2.

Sanquibus tuis ex te ipso tibi existentijs, sed tanquam his, in quibus te Deus fixit, id est formavit, & creavit; non ea creatione, qua homines facti sumus, sed ex de qua ille dicitur, qui utique jam homo erat, Cor mundum crea in me Deus: Et de qua dicit Apostolus, Si qua igitur in Christo nova creatura, vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova, omnia autem ex Deo. Fingimur ergo, id est formamur, & creamur in operibus bonis, quae non preparavimus nos, sed preparavit Deus; ut in illis ambulemus. Itaque si bona nostra nihil aliud est quam Dei gratia, sine dubio & vita aeterna; quae bona dicitur reddi, Dei gratia est: & ipsa enim gratis datur, quia gratis data est illa, cui datur. Sed illa, cui datur, tantummodo gratia est: haec autem quae illi datur, quoniam merces eius est, gratia est pro gratia, tanquam merces pro justitia; ut verum sit, quoniam verum est, quia videt unicuique Deum secundum opera eius. Hinc Joannis 2. de Christo Dominus dicitur: Ex plenitudine enim nos omnes accepimus: & gratiam pro gratia. Hae 5. Aug. Lib. De Gratia: & Lib. Arbitrio, cap. 8. Qui ergo secundum propositum vocati sunt, electi sunt per electionem gratiae, non precedentem meritorum suorum; quia gratia illis est omne meritum.

Deus, qui fecit, quae futura sunt, mansiones in domo Patris sui electis suis preparavit, & preparat: nec alias, sed quos preparavit, haec preparat. Quas preparavit praedestinando, preparat operando. Jam ergo sunt in praedestinatione. Unde Christus ait: Si quominus dixissem vobis, quia vado parare vobis locum: id est, praedestinabo. Jam enim ibi sunt mansiones illae, & non est opus aliquid se preparare. Sed quia nondum sunt in operatione, subiicit: Et si videro, & preparabo vobis locum, iterum venio; & accipiam vos ad me ipsum. Parat autem quodammodo mansiones, mansionibus parando mansiones. Haec autem preparatio fit per merita: Sed merita sine merito profus illius intuitu data sunt, & praedestinata, cum gratia, misericordiae divinae dona fiat, atque ita per merita Deus non preparat ad gloriam; sed nulla meritorum habita ratione nos praedestinavit ad gratiam; non tantum ad temporalem, quae effluens Sindi, sed aeternam, quae effluens Beati: Gratia enim Dei vita aeterna, quam Deus rependens meritis, dat gratiam pro gratia. Hinc S. Aug. Tract. 63. in Joannem, mox prolata Christi Domini verba explicare pergens, ait: Sed quid est, quod, ut prepararet, absit cum profecto nos ipso prepararet, quod non faceret si reliquerit? Agnosco, Domine, me postquam nimirum illum significas, quia ut videretur, ipse mansiones, videre debet iustus ex fide. Qui enim a Domino peregrinatur, opus habet ex fide vivere; quia per hanc ad speciem contemplandum paratur. Beati enim mundi corde, quoniam ipsi Deum vident, videntur. Et, fide munda coram. Fides autem, quae eorum, qui Deum vident, sunt, corda mundantur, quod non videtur credit: nam si vides, non est fides; credenti colligitur meritum, videnti reddetur primum. Est ergo Dominus, & parat locum, eat, ne videatur, lateat, ut credatur. Tunc enim locus paratur, si ex fide videretur. Creditur desideretur, ut desideratus habeatur: desiderium dilectionis, preparatio est mansionis. Ita, Domine, para quod paras: nos enim tibi paras, & te nobis paras; quoniam locum parat: & tibi in nobis, & in te nobis. Tu autem dixisti, Manet in me, & ego in vobis: Quantum quisque fuerit participi tui, alius minus, alius amplius, hac erit diversitas primum pro diversitate meritorum: haec erit multitudo mansionum, pro diversitate mansionum: sed tamen omnium in aeternitate vivorum, & sine fide Beatorum. Quid est, quod vadit? Quid est, quod venit? Si bene te intelligo, nec unde vadis, nec unde venis, recedis; vadis latendo, venis apparendo: Sed nisi manes regendo, non proficimus bene vivendo, quomodo parabitur locus, ubi possimus manere perseverando?

Ecclesiae fidem, ac doctrinam de gratuita electorum praedestinatione explicat Adrianus I. in Epistolis ad Egilam, & ad Episcopos Hispaniae. Opera, inquit, misericordiae, ne justitia sui preparavit Deus in aeternitate incommutabilitatis sua; & sicut futurorum operum preparationem nunquam fuit ignavit, sic in eorumdem operum suorum nunquam quam improvidit. Preparavit ergo iustificandis hominibus meritum, preparavit iustis glorificandis & pramia; malis vero non preparavit voluntates malas, aut opera mala, sed preparavit eis iustitiam, & aeterna supplicia. Haec est aeterna praedestinatio futurorum operum Dei quam sicut nobis Apostolica doctrina semper insinuat cognoscimus, sic etiam fiscaliter praedicamus. Tenetur ergo praedestinatioi veritatem fidelibus enuntiare, quia quisque deum non credit in hac praedestinatione confisum, non pervenit ad gloriosam eiusdem praedestinationis effectum.

S. LVI. Quomodo certa Praedestinatio sit, sua tamen cuique salus cum metu, & sollicitudine procuranda est.

III. Cognovit porro Dominus, qui sunt eius, scit, quos elegerit, & ex illis, quos dedit illi Patre, non perdit quemquam, nec oves eius quicquam de manu eius rapit;

ut ipse ait, Joannis X. Oves meae vocem meam audiant; & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam aeternam do eis. Et non peribunt in aeternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea. Et nemo potest rapere de manu Patris mei. Quicumque enim ab origine nati damnatione, seu perditione mansi, quae facta est, per primum Adam, ista divinae gratiae legitate differere sunt, non est dubium, quod & procurator eius audient, dum Evangelium, & cum audiant, credunt; & in fide, & quod per dilectionem operant, usque in finem perseverant; & si quando exorbitant, correpti emendantur, & quidam eorum, etsi ad hominibus non corriguntur, in viam quam reliquerant, redeunt; & nonnulli accepta gratia, in quolibet aetate, & periculis huius vitae mortis celeritate subtrahuntur. Haec enim omnia operantur in eis, qui vasa misericordiae operantur est eos, qui & elegerit eos in Filio suo, ante constitutionem mundi per electionem Gratiae. Talibus Deo diligentibus cum omnia cooperatur in bonum; usque adeo profus operantia, ut etiam si qui eorum deviant, & exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum, quia humiliores redeunt, atque doctiores. Hanc si quisquam perit, fallitur Deus: sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus. Hanc si quisquam perit, vitio humano vincitur Deus: sed nemo eorum perit, quia nulla re vincitur Deus (inquit S. Aug. Lib. De Correctione, & Gratia, c. 7, & 9.)

Sed quavis eorum, qui praedestinati sunt in Regnum Dei, ita certus sit numerus, ut nec addatur eis quisquam, nec minuatur ex eis: recte tamen & ipsi praedestinati dicitur, Cum metu, & tremore vestram salutem operamini: Phil. 2. & Tene, quod habes, ut nemo accipias coronam tuam; & quasi eos perseveraturos habetur incertum: nec aliter haec audire debent, quibus expedit non alium sperare, sed remere. Quis enim ex multitudinis Fidelium, quamdiu in hac mortalitate vivitur, in numero praedestinatorum se esse praesumat? Illud ergo secreta esse vult Deus, Ne forte quis extollatur, sed omnes etiam, qui bene currunt, timentant, dum occultum est, qui perveniant. Praesumptio enim in isto tentationum loco non expedit; ubi tanta est infirmitas, ut superbia posse generare securitas: (ut loquitur S. Aug.) Recte etiam dicitur omnibus; Saevigate, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis: Certam (inquam) non Deo, qui electos suos usque in finem perseveraturos certissime novit, quia ipsi perseverantiam dare ab aeterno decrevit; sed vobis certam non quidem absolutam, & infallibilem certitudinem, sed morali, quae maximam fiduciam, & firmissimum spem cum timore, & tremore conjungit. Moralis autem ista certitudo ex signis quibusdam habetur, non quidem omnino certis, sed probabilibus Praedestinationis, quibus sunt, 1. Auditio religiosa verbi Dei, & eo animo, ut observetur, & executioni mandetur; Qui enim ex Deo est, verba Dei audit: Misericordia sine in pauperibus flevandis, sine in dimittendis injuriis: Beati enim misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequuntur. 2. Patientia in adversis, & perfectio propter iustitiam. Unde malo Diviti dicitur: Fili, recovare, quia recepisti bona in vita tua; & Lazarus similiter mala: Nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris, Et, Beati praedicantur, qui perseverantiam patiuntur propter iustitiam. Et, Momentaneum hoc & leve tribulationis vestra aeternum gloriae pondus in vobis operatur. 4. Bonae vitae decursus. Unde S. Aug. sic populo praedicandum, ait, Praedestinationem: Sic currite ad comprehendatis, atque in ipso cursu vestro, ita vos esse praecipuos noveritis, ut legitime curratis. Si autem adhuc in peccatorum damnabili dilectione remorantini, apprehendite saluberrimam disciplinam, quod tamen cum feceritis, nolite extolli quasi de operibus vestris, aut gloriari, quasi hoc non accepisset; est enim, qui operatur in vobis, & velle, & perficere pro bona voluntate, & a Domino gressu vestri dirigitur, ut viam eius velit: De ipso autem cursu vestro bono reliquo condiscite eos ad Praedestinationem divinae gratiae pertinere. Vos itaque etiam ipsam obediendi perfectam, verantiam a Patre luminum, & quod descendit omne datum optimum, & omne donum perfectum, sperare debetis, & quotidianis orationibus poscere, atque hoc faciendo confidite. Non vos esse a Praedestinatione Populi eius alienos, qui etiam hoc, ut iustitiam, ipse largitur. Absit autem a vobis, ideo desperare de vobis, quoniam spem vestram in ipso habere jubemini, non in vobis. Maledictus enim omnis, qui spem habet in homine, & Bonum esse confidere in Domino quam confidere in homine, quia Beati omnes, qui confidunt in eum. Hanc spem tenentes, servite Domino, in timore, & exultate ei cum tremore: Quoniam de vita aeterna, Quam filius promissionis promisit non mendax Deus ante te tempora aeterna, nemo potest esse securus, nisi constantia fuerit ista vita, quae Tentatio est super terram; sed faciet nos perseverare in se usque in eius vitae finem, qui quotidie dicimus, Ne nos inducas in tentationem. Credamus tum Abraham, quia Quae promissit Deus, potest

Phil. 2. Apoc. 1. 1. Petr. 1. 1. Petr. 2.

1. Petr. 1. 2. Cor. 1. 1. Cor. 1.

Signa praedestinationis. Joan. 2.

Matth. 11. Luc. 16.

2. Cor. 4. 2. Cor. 5. 2. Cor. 6. 2. Cor. 7. 2. Cor. 8.

Phil. 3. S. Aug. Lib. De Peri. c. 22.

Terem. 17. Psal. 117. Psal. 118.

Matth. 6. Rom. 4.

potest esse & facere. Mirum, quod homines infirmis fidei committere malint, quam firmam promissionem Dei. Sed incerta est nihil (inquas) de me ipso voluntas Dei. Quid ergo? Tuae ne tibi voluntas de te ipso certa est, nec times, Qui videri stare, vident ne cadat? Cum igitur utraque incerta sit, Cur non homo firmiori, quam infirmiori filium suum, spem, caritatemque committit? (Inquit S. Aug. lib. De Praedestinatione Sanctorum c. 11.) Vos itaque etiam ubi obediatis perseverantiam a Patre luminum, a quo descendit omne datum optimum, & omne donum perfectum, sperare debetis: Quotidianis orationibus poscere, atque hoc faciendo confidite, non vos esse a Praedestinatione Populi eius alienos, quia etiam hoc, ut iustitiam, ipse largitur. Absit autem a vobis, ideo desperare de vobis, quoniam spem vestram in ipso habere jubemini, non in vobis. Maledictus enim omnis, qui spem habet in homine: Quoniam esse confidit in Domino, quam confidit in homine; quia Beati omnes, qui confidunt in eum. Hanc spem tenentes, servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. An vero timentum est, ne tunc de se homo desperet, quando spei eius ponenda demonstratur in Deo, non autem desperat, si eam in se ipso superbiisus & infelicitissimus potest? (Inquit S. Aug. lib. De Dono Perfectionis c. 22.)

Matth. 7. Quoniam vero Multa sunt vocati, pauci electi: sine inmeruisse oremus, vigilemus, bonum operemur non deficientes. Deo ferventer, humiliter, perseveranter supplicemus cum Ecclesia, ut nos ab aeterna damnatione eruat, & in electorum societatem subeat gregem numerari. Vigilemus, ne intemus in tentationem. In eam enim nostram conscientiamus, qui Maxima, & pretiosa nobis promissa donavit: ut per haec efficiamus divina confortes naturae, fugientes ejus, qui in mundo est, concupiscentia corruptionem. Curam omnem subinvenientes, ministerium in fide virtutem, in virtutem scientiam, in scientia abstinentiam, in abstinentia patientiam, in patientia pietatem, in pietate amorem fraternitatis, in amore autem fratris caritatem. Quamvis ergo, quod statuit Deus, nulla possit ratione non fieri, stadia tamen non tolluntur orandi, nec per electionis propodium liberi arbitrii devotio relaxatur. Cum implenda voluntas Dei ita sit praedestinatio effectus; ut per laborem operum, per instantiam supplicationum, per exercitia virtutum, fiant incrementa meritorum Dei, qui bona gesserit, non solum secundum propositum Dei, sed etiam secundum sua merita coronetur. Ob hoc enim in remissionis ab humana cognitione secro praesentio hujus electionis ascendit, quod de nullo ante ipsius finem promittitur potest, quod in electorum gloria sit futurus, ut perseverantem humilitatem utiliter morer, & contemti fiat videri, non cadat; inquit Auditor Librorum de Vocatione omnium Gentium, lib. 2. c. 26.

S. Aug. lib. De dono perf. c. 19. Occurritur objectio.

Nostrae praedestinationis exercitio pendet ex merito.

1. Cor. 1. 1. Cor. 2.

horreo caelestis Patrisfamilias reconddendos. Quam enim seminaverit homo, haec & metet. Quoniam qui seminat in carne sua, de carne & metet vitium: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. Beati Hebr. 6. num autem facientes non deficientes. Tempore enim suo metemus non deficientes. Metemur enim quod Terra saepe venientem super se bibens intrem, & generans herbam opportunam illi, a quibus colitur, accipit benedictionem a Deo. Proferens autem spinas, ac tribulos, reproba est, & maledictio proxima: cuius consummatio in combustionem. Adificemus domum Spiritualem, non super arenam, sed super firmam petram, super fundamentum solidum, & inconcussum, quod est Christus Jesus: Superadificemus aurum, argentum, lapides pretiosos, id est, opera bona, opera virtutum, & caritate, & propter Deum. Si enim opus manserit, mercedem accipiet. Vitam ita sancte initiavimus, ut cor nostrum nos non reprehendat, quia & bonae conscientiae testimonium probable quoddam praedestinationis signum est: Si cor nostrum non reprehenderit, nos fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam mandata eius custodimus, & ea, quae sunt placita coram eo, facimus. Et qui servat mandata eius, in illo manet, & ipse in eo, & in hoc scimus, quoniam manet in nobis de Spiritu, quem dedit nobis. Tunc enim ipse Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei: Si autem filii, & heredes: heredes quidem Dei, coheredes autem Christi: si autem compatimur, ut & conglorificemur. Operamur dumus, ne excidamus ab hereditate. Faciamus quod in nobis est, ut Dei mandata impleamus, cum eius gratia, quae nunquam nobis nisi culpa nostra deest, nunquam negatur, nisi in peccatis praecedentis peccati: quoniam Deus non deserit, nisi deseraturus est. Nisi fecerimus calum, ipse a nobis non facit occasum, (ut loquitur S. Aug.) & lib. de Nat. & Gratia c. 26. Si ab illo avertimus, nostrum est, & tunc secundum cunctum sapimus, & concupiscentia carnis ad illicita consentimus. Converteris ergo Deus adiuvans, aversos deserit: sed etiam, ne convertiamur, ipse adiuvat.

§. LVII. In nullo gloriamur.

IV. Ceterum habeamus, in nullo gloriamur esse, quantum ad nostrum nihil sit: (Quae S. Cypriani Sententia est: Non esse in potestate nostra cor nostrum, & nostras cogitationes: (Quod S. Ambros. dictum est a S. Augustino laudatum.) Quia Nos sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis, sed omnis sufficientia operis ex Deo est: (Quod oraculum est Apollinis.) Falli nos postea dei praesentiam, nec mutari praedestinationem, quia sine praesentia sunt dona, & vocatio Dei. Deo tamen obedientiam, qui voluntarie genui nos verbo veritatis: ut sumus in istius aliquid creaturae eius. Bonum operemur, in bonis operibus perseveremus. Castitatem namque, caritatem, pietatem, perseverantiam usque in finem, & omnem obedientiam qua obeditur Deo, Dei donum esse, & omnem Christianam distanti potest: proindeque ab ipso praedestinata: praesentia scilicet, quod fuerat ipse facturus. In sua autem praesentia opera sua futura disponent, id omnino, nec aliquid quidem est praedestinatum. Sicut ergo ille, quem calum futurum esse praesentis Deas, quomodo id incertum habuit, non ideo non agit, ut calum sit: ita ille, quem calum futurum praedestinavit, quomodo id incertum habuit, non ideo non agit, ut calum sit: quoniam Deo dono se audit futurum esse, quod erit: immo etiam gaudet ejus caritate, nec inflatur, tamquam id non accepit. Non solum ergo praedestinationis ab hoc opere non impeditur, verum & ab hoc adiuvatur, ut cum glorietur, in Domino gloriatur. Quod autem dixi de castitate, hoc de fide, hoc de pietate, hoc de caritate, de perseverantia, & de pergam per singula, hoc de omni obedientia, qua obeditur Deo, veracissime dici potest. Ita S. Aug. lib. De Dono Perfectionis c. 17. Praedestinationis nostrae extremum Sanctiorum praesentis, ac praecipue Sanctissimae V. M. Dei Matris, erga quem sincera pietas, & devotio, cum vite Christianae integritate conjuncta, Praedestinationis etiam signum est, commendemus. Quamvis enim obtineri nequaquam possint, quae praedestinata non fuerint; tamen ea, quae sancti viri orando efficiunt, ipsa praedestinata sunt, ne praesentibus obtineantur. Nam ipsa quoque perenni Regni Praedestinatio ita est ab omnipotenti Deo disposita, ut ad hoc electi pro labore perveniunt; quatenus postulando merentur accipere, quod eis omnipotens Deus ante saecula disposuit dare. Verba sunt S. Gregorii Magni lib. 1. Dialogorum c. 5.

S. LVIII. Fides, Gratia sanctificans, & Caritas, plerisque reprobis a Deo tribuntur.

V. Ceterum habeamus praeterea, fidem, iustitiam, sive gratiam sanctificantem, & caritatem plerisque reprobis a Deo tribuit: de quibus S. Joannes ait: Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis. Si enim fuissent ex nobis, permanissent usque nobiscum. Id est, Non trahi filii, etiam quam-

1. Cor. 1.

1. Joan. 1.

Rom. 8.

S. Cyp. lib. 3. ad Quir. num c. 9.

S. Amb. lib. de Foga saculi. c. 1. Rom. 11. Jac. 2.

Paulus praedestinatio. n. notum. sanctorum praesentia. M. commenda. d. u.

1. Joan. 2.

